

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 16 april 2010

Mål nr

Ö 13-09

KLAGANDE

Lenmorniproekt OAO
Mezhevoy Kanal 3, korp 2
RU-198035 St Petersburg
Ryssland

Ombud: Advokat TI och jur.kand. NH

MOTPART

Arne Larsson & Partner Leasing Aktiebolag, 556429-4071
Patron Haralds väg 6
181 31 Lidingö

Ombud: Advokat MH

SAKEN

Erkännande och verkställighet av utländsk skiljedom

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut 2008-12-04 i mål Ö 1438-07

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

Lenmorniiproekt OAO ska ersätta Arne Larsson & Partner Leasing Aktiebolag för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 78 000 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Lenmorniiproekt OAO har yrkat att Högsta domstolen ska bifalla ansökan om erkännande och verkställighet av den skiljedom mellan parterna som meddelades den 27 april 2004 av Internationella handelsskiljedomstolen vid Ryska Federationens Handels- och industrikammare.

Lenmorniiproekt OAO har yrkat också att Högsta domstolen ska befria Lenmorniiproekt från skyldigheten att betala ersättning för rättegångskostnader i hovrätten och i stället tillerkänna Lenmorniiproekt ersättning för rättegångskostnader där.

Arne Larsson & Partner Leasing AB har bestritt ändring.

Parterna har fordrat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

1. Lenmorniiprojekt OAO (Lenmornii) har ansökt om att skiljedomen ska erkännas och verkställas i Sverige. Arne Larsson & Partner Leasing AB (ALPL) har hävdats att ansökan ska avslås, eftersom ALPL fått kännedom om skiljeförfarandet och skiljedomen först sedan verkställighet sökts av Lenmornii.

2. Som huvudregel gäller att en utländsk skiljedom som grundar sig på ett skiljeavtal erkänns och verkställs i Sverige (53 § lagen, 1999:116, om skiljeförfarande). Detta gäller dock inte om den part, mot vilken skiljedomen åberopas, visar att parten inte i vederbörlig ordning har underrättats om tillsättandet av skiljeman eller om skiljeförfarandet eller av annan orsak inte varit i stånd att utföra sin talan (54 § 2 samma lag).

3. Lagen om skiljeförfarande går i denna del tillbaka på New York-konventionen från år 1958 om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar (särskilt artikel V). I samband med att konventionen införlivades med svensk rätt kommenterade lagstiftaren beviskravet på den part som gör gällande att det finns ett hinder för erkännande och verkställighet av nu aktuellt slag. Det framhölls då att parten med avvikelse från vad som är brukligt ska visa att den andra parten – alltså den part som har påkallat

skiljeförfarandet – inte har fullgjort en underrättelseplikt eller liknande. Bedömningen var att beviskravet därför inte kunde ställas högt (prop. 1971:131 s. 37 och 39). Lagmotiven ger vid handen att det får betydelse också hur frågan om underrättelse har behandlats i skiljedomen (jfr NJA 1989 C 22).

4. Skiljetvisten avgjordes i detta fall utan att ALPL tog del i förfarandet. Skiljedomstolen fann enligt domen att ALPL hade tagit emot Lenmorniis påkallelseskraft genom att den sänts till en adress på Strandvägen i Stockholm. Domstolen konstaterade att ALPL hade denna adress enligt såväl påkallelseskraften som parternas avtal. Skiljedomstolen fann också stöd för mottagandet i en underrättelse om delgivning som lagts fram i tvisten; en ”subpoena” som sänts till samma adress hade däremot returnerats med notering om att adressaten inte fanns på den angivna adressen.

5. I förevarande ärende har det framkommit att ALPL hade ändrat sin adress till Patron Haralds väg på Lidingö och lämnat lokalerna på Strandvägen innan skiljeförfarandet inleddes av Lenmornii. Utredningen får, i linje med vad hovrätten har funnit, anses visa även att påkallelsen och övriga skrifter i skiljeförfarandet inte lämnades till någon behörig företrädare för ALPL och att bolaget inte heller på något annat sätt nåtts av handlingarna.

6. Lenmornii har emellertid gjort gällande att ALPL ändå ska anses ha fått underrättelse om skiljeförfarandet, bl.a. på den grunden att ALPL inte informerade Lenmornii eller skiljedomstolen om adressändringen.

7. De bestämmelser om erkännande och verkställighet av skiljedom som

finns i lagen om skiljeförfarande och i New York-konventionen bör tolkas mot bakgrund av den allmänna strävan att underlätta verkställighet som konventionen ger uttryck för (se NJA 2003 s. 379 med hänvisningar).

8. Vad som i konventionen sägs om underrättelse ”i vederbörlig ordning” lämnar dock inte någon närmare vägledning om de krav som ska ställas på en underrättelse om skiljeförfarande. Det måste emellertid ställas höga krav beträffande en underrättelse som gäller själva det grundläggande förhållandet att ett skiljeförfarande ska inledas (påkallelsekriften). Från rättssäkerhetssynpunkt är det inte godtagbart att en skiljedom erkänns och verkställs mot en part som inte underrättats om skiljeförfarandet eller ens kunnat känna till att det pågår. När det gäller den nämnda underrättelsen bör det därför upprätthållas ett principiellt krav på att den ska ha nått motparten. Vad Lenmornii har anfört om motpartens skyldighet att anmäla sin nya adress saknar bäring på den situationen att motparten inte har fått reda på att skiljeförfarande inletts.

9. Om det inte framgår av skiljedomen eller på annat sätt att motparten har nåtts av underrättelsen eller om motparten i ett ärende om erkännande och verkställighet av skiljedomen kan lägga fram en utredning som reser beaktansvärt tvivel om att motparten har nåtts av underrättelsen, får det normalt anses föreligga hinder mot erkännande och verkställighet enligt 54 § 2 lagen om skiljeförfarande. Om det däremot framgår att motparten ändå har kunnat utföra sin talan i skiljeförfarandet, ställer sig saken annorlunda.

10. Mot den nu angivna bakgrunden och med hänsyn till vad som har kommit fram i ärendet, får ALPL anses ha visat att bolaget inte i vederbörlig

ordning har underrättats om skiljeförfarandet. Det finns därför hinder mot erkännande och verkställighet av skiljedomen. Hovrättens beslut ska följaktligen stå fast.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Kerstin Calissendorff, Per Virdesten, Gudmund Toijer (referent) och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Kenneth Truedsson